

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2537

av Gunilla Carlsson m.fl. (S)

Näringspolitiken i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om näringspolitik i Västsverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Västsverige (Hallands, Västra Götalands och Värmlands län) står inför viktiga utmaningar. Med en ännu för hög arbetslöshet och för låga skolresultat, behövs en effektiv näringspolitik som tar oss an framtidens utmaningar. Innovation och företagens villkor är avgörande om vi ska kunna få ner arbetslösheten och ge fler människor möjlighet till ett arbete i linje med målsättningen om lägst arbetslöshet i EU år 2020. Det är en politisk inriktning som Västsverige behöver för att stå starkt även i framtiden.

Västsverige behöver en näringspolitik som möter omvärldens förändringar. Det förutsätter ett bättre innovationsklimat, mer strategisk samverkan och aktiva insatser för att stimulera företagens växtkraft. Samtidigt måste produktionen av varor och tjänster ständigt utvecklas. För att bibehålla tillväxt bör det satsas mer på riskkapitalförsörjning från statlig regi för små och medelstora företag. Samtidigt måste rekryteringsgapet stängas, något som kräver en aktiv arbetsmarknadspolitik och ett utbildningssystem som rustar människor med de kompetenser som efterfrågas. Parallellt behövs investeringar i infrastruktur och innovationssystem. Besöksnäringens betydelse behöver uppmärksammas.

En aktiv näringspolitik är grunden för fler jobb

För att öka efterfrågan på arbetskraft krävs en aktiv näringspolitik och samverkan mellan politik, näringsliv, akademi och arbetsmarknadens parter. Därutöver behöver hela innovationskedjan stärkas så att fler företag, innovatörer och entreprenörer lyckas utveckla sina idéer till framgångsrika produkter och tjänster. Västsverige spelar idag en viktig roll för Sverige och rymmer en bredd och olika former av näringar, men har fortfarande stor utvecklingspotential.

Att arbetslösheten i Västsverige minskar är positivt. I t ex Göteborgsregionen så ökade antalet jobb med 96 000 mellan åren 2000–2013, vilket är en högre takt än i både Malmö- och Stockholmsregionerna. För att förstärka utveckling behövs det en politik som gör det möjligt för näringslivet att fortsätta utvecklas för att kunna anställa fler.

Innovation och kapitalförsörjning

Först och främst kan det konstateras att politiken i sig inte kan fatta beslut om nya jobb i den privata sektorn, det kan bara framgångsrika företag göra. Men politiken kan bidra till att nya jobb skapas, genom att investera klokt, stötta och underlätta för företag att växa. Införandet av en tonnageskatt är ett exempel på hur tusentals arbetstillfällen kan skapas med en aktiv näringslivspolitik.

Det är viktigt att näringspolitiken ligger i linje med de utmaningar vi står inför. Världen står inför stora prövningar, vilket i allra högsta grad även gäller Västsverige. Klimatförändringarna drabbar på alla plan, såväl mot arbetstillfällen, boendemiljö som naturliv. Sverige och Västsverige behöver en politik som tar miljöfrågan på allvar. Västsverige har länge legat i framkant inom detta område. Redan idag går t ex bussar i linjetrafik med enbart el som drivmedel. Men mer kan göras. Företag och industri måste ges långsiktiga spelregler för att delta i klimatarbetet. Arbetet att tillsammans med branscherna och industrin utveckla ett system för energieffektivisering, teknikutveckling och nya affärsmodeller behöver intensifieras. Även vikten av stöd för att stimulera klimat- och energiinnovationer bör beaktas – exempelvis genom pilotprojekt, som ger svenska företag möjlighet att pröva ny teknik i full skala. Ett ytterligare viktigt instrument är att inrätta en nationell strategi för innovationsupphandling.

För att klara framtiden och vända utvecklingen behöver Västsverige fler gemensamma arenor som tillvaratar utvecklingskraften inom företag, vilket i sin tur skulle kunna leda till företags- och produktutveckling. Produktion i Väst är ett exempel på en sådan

plattform för forskning, utveckling och utbildning för industriell produktion. I plattformen ingår Chalmers tekniska högskola, Ingenjörsskolan i Jönköping, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde samt Högskolan Väst. Innovatum i Trollhättan, Lindholmen Science Park i Göteborg och Gothia Science Park i Skövde är andra exempel på samarbeten som bidrar till att främja näringslivets utveckling, inte minst för små och medelstora företag. Startupscenen i Västsverige växer sig nu större genom medfinansiering från bland andra Chalmers. Dessa regionala initiativ har lett till fler arbetstillfällen och ökad konkurrenskraft.

I norra Dalsland, Värmland och Örebro län samarbetar företag inom det massa- och pappersteknologiska näringslivet i klusterbildningen The Paper Province. Det är ett exempel på hur klusterbildning ytterligare kan förstärka de förutsättningar som redan finns vad gäller råmaterial, modern infrastruktur och geografiskt läge. Närheten till Karlstads universitet ger ytterligare konkurrensfördelar med möjligheten till samverkan av forsknings- och utvecklingsprojekt. Det är positivt att regeringen har tillsatt ett forum för regional utveckling och attraktionskraft och arbetar med strategier för regional tillväxt, och vi är övertygade om att detta kommer att ha positiva effekter för Västsverige. Men det finns än mer kraftfulla verktyg att ta till.

De kreativa näringarna är ett annat växande kluster. På flera platser i Västsverige myllrar det av musikscener och filmklustret är starkt.

Det nationella innovationsrådet under ledning av statsministern kommer att spela en viktig roll. Innovationer och deras utveckling är så viktiga att den prioriteringen är nödvändig. Också ett strategiskt samverkansprogram mellan arbetsmarknadens parter, akademien och offentliga beslutsfattare behöver övervägas i syfte att effektivisera forskningsinsatser, riskkapital- och kompetensförsörjning. Lika viktigt är att exportfrågorna fortsätter att prioriteras. Västsverige är en exportberoende region och är därför i stor grad beroende av den globala marknaden. Det behövs en ökad riskminimering, där politik och näringsliv behöver ta fram resurser och kompetens som gör det möjligt för fler företag att få tillgång till kunskap och hjälp att hitta nya exportmarknader.

Hela innovationskedjan behöver stärkas. Förutom ändrade villkor och tillgången på kompetent arbetskraft, behövs en översyn för riskkapitalförsörjning som gör det möjligt för företag att utvecklas. Idag har framför allt små och nystartade företag mer eller mindre svårt att hitta finansiering för nya idéer och innovationer. Bland annat finns

svårigheter i ekonomiska säkerheter och överbrygga perioder med dålig likviditet. Detta utgör ett allvarligt hinder för företagens växtkraft. Här gör t ex Almi idag ett värdefullt arbete.

Här behöver arbetet om finansiering av framtidsinriktade idéer fortsätta. I Västsverige finns det flera åtgärder som behöver göras. En av dem är att se över kapitalförsörjningen och vikten av inkubatorer att verka och medverka i näringslivets utveckling. Bland annat finns Innova i Värmland som utvecklar människor och affärsidéer till växande företag. Ytterligare en åtgärd som skulle gagna företag i Västsverige är att överväga möjligheterna av en statlig riskkapitalfond med särskilt fokus på innovativa små och medelstora företag.

Sverige är ett litet exportberoende land som är helt beroende av vår konkurrenskraft. Svenska företag ska konkurrera med kompetens, innovationer och produktivitet, inte med låga löner. Därför behövs en nyindustrialisering och att politiken tillsammans med näringslivet säkrar tillgången på kapital. Mot denna bakgrund välkomnar vi att regeringen avser att förstärka innovations- och tillväxtfinansieringen och vill förenkla för små och medelstora företag att få finansiering till exportaffärer. Vidare är det bra för Västsverige att regeringen överväger möjligheterna att öka finansieringsmöjligheterna för nya företag och stimulerar bankutlåning till de verksamheter som behöver tillväxtkapital.

För att säkerställa kompetensförsörjningen till växande företag behöver en tillräckligt stor andel av forskning och utveckling vara placerad i Västsverige. Följdeflekterna kan annars bli brist på spetskompetens som kan leda till att företag väljer att placera sig utomlands. En viktig aktör här är Sveriges tekniska forskningsinstitut i Borås.

Utbildning – en förutsättning för ökat näringsliv

Förändringarna i ekonomin och arbetslivet visar på kontinuerliga behov av kompetensutveckling. Att arbetsgivare inte hittar den kompetens de efterfrågar idag, trots att arbetslösheten är hög, visar på ett behov av bättre matchning. Samtidigt innebär de stora pensionsavgångarna att fler nu kommer att lämna arbetsmarknaden, vilket kan leda till kompetensbrist i framtiden.

Förskjutning från varu- till tjänstebanscher fortsätter. Allt fler verksamheter inom industrin outsourcas till tjänstesektorn. Efterfrågan ökar nu på personer med både

kortare och längre högskoleutbildning, men också på personer med yrkesinriktad gymnasieutbildning.

För att möta framtidens behov krävs en ansvarsfull politik med fokus på skolan och ungas kunskapsresultat. Redan idag har unga vuxna utan gymnasieutbildning svårt att få jobb. En situation som tyvärr inte kommer att bli bättre i framtiden. Därför behövs en politik som inte låter unga hoppa av sin utbildning, utan en politik som tillgodoser de utmaningar våra barn och ungdomar står inför. Ett lyckat exempel är college-konceptet där utbildningen på ett naturligt sätt kopplas till arbetslivet.

Det behövs en utökad samverkan mellan utbildning och näringsliv. Att tillsätta regionala utvecklingsråd med en tydlig roll kan vara ett viktigt led i detta. Kopplingen mellan utbildning och arbetsliv bör intensifieras, vilket kräver hög kvalitet och praktikmöjligheter, samt att arbetslivserfarenhet värdesätts inom utbildningen. Om näringslivet ska kunna utvecklas och om kunskap ska kunna vara Sveriges främsta konkurrensfördel krävs en fungerande högre utbildning, men också en utbyggd vuxenutbildning som tar tillvara på människors vilja att arbeta. Därför välkomnar vi regeringens aviserade satsningar inom dessa områden.

Västsverige inrymmer idag en rad universitet och högskolor som Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola, Karlstads universitet och högskolorna i Skövde, Borås, Halmstad och Högskolan Väst. Under de senaste åtta åren har utbildningspolitiken centraliserats, vilket har inneburit att de mindre universiteten och högskolorna har missgynnats av den förda politiken. För Västsveriges del är det oerhört viktigt att möjligheten till utbildning inte ska knytas till storstäderna. Hela Sverige måste kunna leva, vilket kräver att företag även på landsbygden kan få möjlighet till kompetensutveckling och möjligheten till att hitta högutbildad arbetskraft. Det livslånga lärandet är också en förutsättning för att möta näringslivets ständiga utveckling. De regionala universiteten och högskolorna fyller här en viktig funktion och måste också ges möjlighet att utvecklas både i kvalitet och tillgänglighet. Västsverige behöver utbildningar som matchar såväl dagens som framtidens kompetensbehov.

Infrastruktur som katalysator för fler jobb

Västsverige har en unik ställning inom svenskt näringsliv och är en region som präglas av nytänkande och starka företag inom många olika branscher. Tillsammans är Västsverige en region där över 2 miljoner människor verkar och bor. Närheten till Norge och nodpunkten mellan Nordens huvudstäder gör att regionen har en stor

utvecklingspotential. Men för att nyttja möjligheterna och närheten till Norge behövs en nystart och en ny viljeriktning.

Arbetspendlingen och handeln med Norge blir allt mer intensiv, och ytterligare sammanflätningar av svenska och norska storstadsregioner rymmer stora möjligheter i framtiden. Bara i Värmland innebär den ökande arbetspendlingen 2,2 miljarder kronor i utbetalda löner till personer som bor i Värmland men jobbar i Norge. Det motsvarar var tjugonde intjänad lönekrona i Värmland. Ur ett internationellt perspektiv är Västsverige en liten arbetsmarknadsregion. Steg mot att förverkliga visionen om 8-miljonersstaden, där södra Norge knyts samman med Västsverige, behöver tas för att stärka den regionala arbetsmarknaden. Redan idag kan vi se hur dubbelspåret mellan Trollhättan och Göteborg har inneburit ökade möjligheter till arbetspendling och gett företag chans att expandera. Satsningar på snabbspår mellan den framtida regionens två största städer – Oslo och Göteborg – är nödvändiga.

Både en exportberoende industri och möjligheten för människor att utvecklas i arbetsmarknadsregionen är beroende av en väl fungerande infrastruktur. För att nå upp till lägst arbetslöshet 2020 måste människor kunna ta de jobb som finns, både på landsbygd och i andra städer. På längre sikt underlättar också investeringar i infrastruktur regionförstoring och skapar förutsättningar för ett mer varierat näringsliv.

Likaså behöver förutsättningarna för människor att bedriva it-infrastruktur ses över och satsningar på järnväg, vägar och sjöfart fortsätta.

Besöksnäringen skapar jobb

En viktig och växande bransch där många jobb skapas är besöksnäringen. Sverige blir allt mer ett populärt besöksmål och den trenden måste tas tillvara. Många internationella tidningar och tidskrifter har uppmärksammat Västsverige som ett attraktivt besöksmål.

Inte minst besöksnäringen från Norge är av stor betydelse för Västsverige.

År 2014 besökte närmare 20 miljoner personer Sverige, varav 25 procent valde att besöka regionerna Västra Götaland och Halland. Landvetter flygplats hade över fyra miljoner resenärer januari–augusti 2015 och frågan om fler direktlinjer är av stor betydelse, både för turism och näringsliv.

Det är positivt att regeringen slagit fast att Visit Sweden ska marknadsföra den så kallade ekoturismen på landsbygden. I Västsverige finns både potential för såväl fler storstadssemestrar som hållbar turism på landet. Besöksnäringen genererar varje år stora

inkomster och många arbetstillfällen men positionerar också Sverige internationellt. Återigen är infrastrukturen avgörande för framtida och växande näringar. Planeringen av kollektivtrafik behöver beakta turismen och besöksnäringens utvecklingspotential.

Gunilla Carlsson (S)

Adnan Dibrani (S)

Ann-Christin Ahlberg (S)

Berit Högman (S)

Jörgen Hellman (S)

Kenneth G Forslund (S)

Patrik Björck (S)